

RAZŠIRJENI STROKOVNI KOLEGIJ
ZA PATOLOGIJU IN SODNO MEDICINO
Korytkova 2
1000 Ljubljana

Člani:

Doc. Dr. Armin Alibegović, dr. med., Inštitut za sodno medicine, MF UL
Dr. Snježana Frković Grazio, dr. med., Laboratorij za patologijo, UKC Ljubljana
Kristina Gornik Kramberger, dr. med., Oddelek za patologijo, UKC Maribor
Prof. dr. Boštjan Luzar, dr. med., Inštitut za patologijo, MF, UL
Izr. prof. dr. Jože Pižem, dr. med., Inštitut za patologijo, MF UL
Doc. dr. Tomaž Zupanc, dr. med., Inštitut za sodno medicine, MF UL

Datum: 30. 09. 2019

ZAPISNIK 11. REDNE SEJE

Dne 30. 09. 2019 s pričetkom ob 17:10 uri je potekala 11. redna seja RSK za patologijo in sodno medicine na Inštitutu za patologijo Medicinske fakultete v Ljubljani, Korytkova 2, 1000 Ljubljana.

Seje so se udeležili doc. dr. Armin Alibegović, dr. med., dr. Snježana Frković Grazio, dr. med., prof. dr. Boštjan Luzar, dr. med., izr. prof. dr. Jože Pižem, dr. med., Kristina Gornik Kramberger, dr. med. in doc. dr. Tomaž Zupanc, dr. med.

Dnevni red:

1. Potrditev Zapisnika 10. redne seje RSK za patologijo in sodno medicino (poročja Boštjan Luzar)
2. Čas veljavnosti listine 'Napotnica' (dopis številka 180-119/2019-DI/1, Zavod za zdravstveno zavarovanje) (poročja Boštjan Luzar)
3. Problematika odpiranja ust zaradi izvajanja osebne preiskave ali varnostnega pregleda ustne votline (dopis številka 220-13/2018/3 (207-10), Generalna policijska uprava, Ministrstvo za notranje zadeve) (poročja Tomaž Zupanc)
4. Analitika urina na prisotnost prepovedanih drog v sodno medicinske/forenzične namene (dopis RSK-6/2019 RSK za laboratorijsko medicino – medicinsko biokemijo) (poročja Tomaž Zupanc)
5. Dopis prim. Simone Šramek Zatler, dr. med. glede podaljšanja licence za delo na področju sodne medicine (poročja Tomaž Zupanc)
6. Predlog zaračunavanja sanitarnih obdukcij (poročja Tomaž Zupanc, dopis Skupnost Občin Slovenije)
7. Delovna podskupina za laboratorijsko dejavnost (poročja Snježana Frković Grazio, dopis RSK za laboratorijsko medicino-medicinsko biokemijo)

Ad 1.

Zapisnik 10. seje RSK za patologijo in sodno medicino je bil soglasno sprejet.

Sklep 1

Člani RSK za patologijo in sodno medicine so potrdili zapisnik 10. seje RSK.

Ad 2.

Člani RSK za patologijo in sodno medicino smo obravnavali dopis številka 180-119/2019-DI/1, Zavod za zdravstveno zavarovanje, glede časovne veljavnosti listine Napotnica. Člani se soglasno strinjajo, da na področju patologije oziroma sodne medicine napotnica brez časovne omejitve ni potrebna.

Sklep 2

Napotnica brez časovne omejitve na področju patologije in sodne medicine ni potrebna.

Ad 3.

Člani RSK za patologijo in sodno medicine smo odobraval dopis Generalne policijske uprave, Ministrstvo za notranje zadeve, številka 220-13/2018/3 (207-10) glede Problematike prisilnega odpiranja ust zaradi izvajanja osebne preiskave ali varnostnega pregleda ustne votline.

Zakon o kazenskem postopku zgoraj omenjeno problematiko obravnava v 266. členu, ki se glasi:

- (1) Telesni pregled obdolženca se opravi tudi brez njegove privolitve, če je treba dognati dejstva, ki so pomembna za kazenski postopek. Telesni pregled drugih oseb se sme opraviti brez njihove privolitve samo tedaj, če je treba dognati, ali je na njihovem telesu določena sled ali posledica kaznivega dejanja.
- (2) **Odvzem krvi in druga zdravniška dejanja, ki se po pravilih zdravniške znanosti opravijo zaradi analize in ugotovitve drugih dejstev, pomembnih za kazenskih postopek, se smejo opraviti tudi brez privolitve tistega, ki se pregleda, razen če bi zaradi tega nastala škoda za njegovo zdravje.**
- (3) Ni dovoljeno, da bi se pri obdolžencu ali priči uporabili zdravniški posegi ali da bi se jima dala takšna sredstva, s katerimi bi se vplivalo na njuno voljo pri izpovedovanju.

V nadaljevanju smo obravnavali specifično zastavljena vprašanja, in sicer:

- (1) Ali pri uporabi strokovnih prijemov in pritiskov za prisilno odpiranje ust obstaja verjetnost povzročitve nesorazmernih posledic oziroma poškodb pri osebi – npr ali pri strokovnih prijemih davljenje od zadaj (ki ga policisti najpogosteje izvajajo s podlaktjo), strokovnih pritiskih na živčne točke na glavi in podobnih tehnikah uporabe telesne sile obstaja verjetnost za poškodbo ali samopoškodbo osebe (verjetnost poškodbe v ustni votlini, verjetnost poškodbe v primeru, da oseba predmet pogoltne, ipd.
- (2) Ali obstajajo medicinski pripomočki, ki bi lahko preprečili morebiten ugriz osebe, po tem, ko bi ji policisti prisilno odprli usta

- (3) Ali namesto prisilnega odpiranja ust morda obstajajo kakšne druge, manj tvegane metode za odvzem/zaseg predmeta, ki ga ima oseba v ustni votlini in ga noče izročiti
- (4) Ali z zdravstvenega vidika obstajajo morebitni zadržki za pomoč zdravnikov pri izvedbi policijskih postopkov v navedenih primerih (medicinska etika ...).

Soglasno mnenje članov RSK za patologijo in sodno medicino glede zgoraj omenjenih vprašanj je naslednje:

- (1) Pri uporabi strokovnih prijemov in pritiskov za prisilno odpiranje ust obstaja verjetnost povzročitve nesorazmernih posledic oziroma poškodb pri osebi
- (2) Na razpolago so medicinski pripomočki, ki bi lahko preprečili morebiten ugriz osebe, po tem, ko bi ji policisti prisilno odprli usta
- (3) Ne obstaja manj tvegana metoda za prisilno odpiranje ust
- (4) Možnost morebitnih zadržkov za pomoč zdravnikov pri izvedbi policijskih postopkov v navedenih primerih obstaja in izhaja iz etičnih določil Kodeksa zdravniške etike in Istanbulskega protokola.

Kodeks zdravniške etike iz leta 2016 se v svojem 3. členu glasi:

- Zdravnik ima pravico do ugovora vesti. V skladu s tem lahko odkloni zdravljenje ali drug poseg, v kolikor ta nasprotuje njegovim temeljnim osebnim prepričanjem in vesti, vendar le, če ne gre za nujno zdravniško pomoč. O tem obvesti paciente in sodelavce.

Podobno problematiko obravnava tudi Istanbulski protokol iz leta 2004 (Istanbul Protocol, 2004, (CHAPTER II, RELEVANT ETHICAL CODES, 1. Principles guiding all doctors with dual obligations), ki se v originalu glasi:

- "They must refuse to comply with any procedures that may harm patients or leave them physically or psychologically vulnerable to harm. They must ensure that their contractual terms allow them professional independence to make clinical judgements."

Sklep 3.

Problematiko prisilnega odpiranja ust obravnava 122. člen Zakona o kazenskem postopku.

Mnenje o specifično zastavljenih vprašanjih:

- (1) Pri uporabi strokovnih prijemov in pritiskov za prisilno odpiranje ust obstaja verjetnost povzročitve nesorazmernih posledic oziroma poškodb pri osebi**
- (2) Na razpolago so medicinski pripomočki, ki bi lahko preprečili morebiten ugriz osebe, po tem, ko bi ji policisti prisilno odprli usta**
- (3) Ne obstaja manj tvegana metoda za prisilno odpiranje ust**
- (4) Obstaja možnost morebitnih etičnih zadržkov za pomoč zdravnikov pri izvedbi policijskih postopkov v navedenih primerih**

Ad 4

Člani RSK za patologijo in sodno medicino smo obravnavali dopis RSK za laboratorijsko medicino – medicinsko biokemijo številka RSK-6/2019 glede potrebe po izvajanju analitike urina na prisotnost prepovedanih drog v sodno medicinske/forenzične namene. RSK za laboratorijsko medicino – medicinsko biokemijo prosi RSK za patologijo in sodno medicino za 1) navodila/smernice za Slovenijo za zgoraj navedeno problematiko.

Člani soglasno menijo, da je izvajanje analitike urina na prisotnost prepovedanih drog v sodno medicinske/forenzične namene potrebno opravljati v pooblaščenih laboratorijih in v skladu s sodno medicinsko vedo. Natančnejši pogoji so opredeljeni v Pravilniku o opravljanju strokovnih pregledov in laboratorijskih analiz (dosegljivo na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2011-01-2829/>).

Sklep 4.

Izvajanje analitike urina na prisotnost prepovedanih drog v sodno medicinske/forenzične namene je potrebno opravljati v pooblaščenih laboratorijih v skladu z določili Pravilnika o opravljanju strokovnih pregledov in laboratorijskih analiz (Ur. list RS, 60/2011).

Ad. 5.

Člani RSK za patologijo in sodno medicino smo obravnavali dopis prim. Simone Šramek Zatler, dr. med. glede podaljšanja licence za delo na področju sodne medicine.

Doc. dr. Tomaž Zupanc, dr. med. pojasni, da so bili Pogoji za podaljšanje licence na področju Sodne medicine oblikovani in sprejeti na Strokovnem svetu Inštituta za sodno medicino MF UL v skladu s priporočili ECLM (European Council of Legal medicine) in z navodili oz. Kriteriji vzdrževanja nivojev kompetentnosti (podaljšanje licenc), ki so bila posredovana Nacionalnim koordinatorjem za posamezne specializacije s strani Sveta za izobraževanje zdravnikov pri Zdravniški zbornici Slovenije (ZZS). Pri tem so bili upoštevani tudi omilitveni kriteriji za podaljšanje licence na zgoraj omenjenem področju, ki pa začnejo veljati (poleg že dosedaj veljavnih kriterijev) šele ob naslednjem (drugem) podaljšanju Licence na področju sodne medicine. Zdravnik, ki želi podaljšati licenco na področju sodne medicine, bo licenco prvič po sprejetju Kriterijev podaljšal ne glede na sprejete Kriterije po starih Kriterijih.

Iz povedanega izhaja, da bodo sprejeti Kriteriji uveljavljani šele ob naslednjem, to je drugem podaljšanju licence na področju sodne medicine. Za katerega koli specialista sodne medicine to pomeni ne prej kot čez najmanj sedem let in največ štirinajst let od prvega podaljšanja licence po sprejetju Kriterijev. S tem je zagotovljeno dovolj dolgo časovno obdobje in vnaprej znani kriteriji, kar omogoča načrtovanje in izpolnjevanje vseh navedenih kriterijev.

Sklep 5.

Kriteriji vzdrževanja nivojev kompetentnosti so pripravljene v skladu s smernicami Sveta za izobraževanje zdravnikov pri ZZS, ki so bili posredovani Nacionalnemu koordinatorju za specializacije iz sodne medicine. Slednji je po mnenju RSK za patologijo in sodno medicino upošteval tudi zadostne omilitvene kriterije za podaljšanje licence s področja sodne medicine. Poleg tega bodo sprejeti kriteriji uveljavljeni najprej čez najmanj sedem let po njihovem sprejetju, kar je dovolj dolgo časovno obdobje, ki omogoča izpolniti zahtevane omilitvene kriterije.

Ad 6.

Člani RSK za patologijo in sodno medicino smo obravnavali dopis Skupnosti Občin Slovenije glede posredovanja strokovnih smernic / podlag za zaračunavanje sanitarnih obdukcij.

Člani RSK za patologijo in sodno medicino smo neuradno izvedeli, da je minister za zdravje predlagal ustanovitev komisije v okviru Ministrstva za zdravje za pripravo Pravilnika o načinu in pogojih opravljanja mrliško pregledne službe (predsednik komisije je prof. dr. Jože Balažic, dr. med.). Menimo, da bi člani Razširjenega strokovnega kolegija za patologijo in sodno medicino morali biti o ustanovitvi te komisije tudi uradno obveščeni in aktivno sodelovati pri pripravi Pravilnika.

Sklep 6.

Glede na to, da nobeden izmed članov RSK za patologijo in sodno medicino ni bil uradno obveščen o ustanovitvi Komisije za pripravo Pravilnika o načinu in pogojih opravljanja mrliško pregledne službe v Sloveniji, menimo:

- **da je tak način ustanavljanja komisije s strani Ministrstva za zdravje nedopusten, saj je RSK za patologijo in sodno medicino strokovno kompetenten organ, ki bi moral sodelovati pri pripravi zgoraj omenjenega pravilnika**
- **da do razrešitve zgoraj navedenega problema ne moremo podati strokovnih smernic/podlag za zaračunavanje sanitarnih obdukcij**

Ad 7.

Dr. Snježana Frković je predstavila Zapisnik 1. sestanka delovne podskupine za oblikovanje normativov na področju laboratorijske medicine

V Zapisniku 1. sestanka kakor tudi priloženem Krovnem dokumentu o normativih in standardih za področje laboratorijske medicine – medicinske biokemije se nekonsistentno upravlja naziv Laboratorijska medicina in Laboratorijska medicina – medicinska biokemija.

Člani RSK za patologijo so enotnega mnenja, da je potrebno striktno ločevanje med Laboratorijsko medicino in Laboratorijsko medicino – medicinsko biokemijo. Ministrstvo za zdravje smo že večkrat opozorili na neustrezno poimenovanje RSK za medicinsko biokemijo (najprej je bil naš predlog o preimenovanju RSK za laboratorijsko medicino v RSK za medicinsko biokemijo sprejet, kljub temu pa je v Pravilniku, ki je objavljen v Uradnem listu, ta RSK poimenovan drugače (RSK za laboratorijsko medicino - medicinsko biokemijo). Do danes naziv ni usklajen!

Nadalje poudarjamo, da je RSK za patologijo in sodno medicino že poslal na Ministrstvo za zdravje usklajen predlog Normativov za področje patologije, na katerega nismo dobili nobenega odgovora.

Sklep 7.

- **Ministrstvo za zdravje smo že večkrat opozorili na nepravilno poimenovanje RSK za laboratorijsko medicino – medicinsko biokemijo**
- **Potrebno je striktno ločevanje med Laboratorijsko medicino in Laboratorijsko medicino – medicinsko biokemijo**
- **Pričakujemo odgovor Ministrstva za zdravje o usklajenem predlogu Normativov za področje patologija v najkrajšem možnem času**

Sestanek RSK za patologijo in sodno medicino je bil zaključen ob 19:30. Nasednji sestanek bo novembra 2019.

S spoštovanjem!

Prof. dr. Boštjan Luzar, dr. med.
Predsednik RSK za patologijo in sodno medicino